

YAŞAMDA MALİ ÇÖZÜM

(21 Ağustos 2014)

Yahya ARIKAN

malicozum@ismmmo.org.tr

“En Büyük Af” Çok Yakında!

Belki de “az gelişmişliğin” ya da daha kibar söylemle, “gelişmekte olmanın” bir göstergesidir “seçim dönemlerinde seçim politikaları izlemek”. Seçim politikaları deyince de akla popülist politikalar gelir hep.

Anımsanırsa, 5 Haziran tarihinde “Ne Kadar Seçim, O Kadar Af!” başlığıyla çıkmıştık bu köşede karşınıza. Bu yazı bir yorum değil, bir tespit içeriyordu. Şöyle ki, hemen hemen her seçim döneminde bir kanun tasarısı ya da teklifi ile karşılaşılırdık. Affin kapsamı ise, bazı seçim dönemlerinde geniş, bazı seçim dönemlerinde dar tutuluyordu. Ama değişmeyen tek gerçek, aflarla karşılaşılmasıydı.

Modern vergi tarihimize baktığımızda, ortalama üç yılda bir af veya af benzeri kanun hayata geçmiştir. Seçim ortalamamız da eminiz buna uygundur.

Cumhurbaşkanlığı seçiminden önce, hükümet kanadından, affi da barındıran “Torba Yasa” çıkmadan Meclis’in tatile girmeyeceği açıklanıyordu. Ancak, gördük ki af çıkmadan Meclis tatile girdi. Sizce neden? Yanıtı çok basit. Çünkü seçim artık bitti ve seçim hükümetin istediği gibi sonuçlandı da ondan. Yani, 1 Ekim tarihine kadar affi unutulmuş artık.

Özetle, “seçim bitti, af gitti.” Tek kanallı dönemde bir elektrik süpürgesi reklamı vardı. Sloganı şuydu. “İş bitti, fiş gitti.” Konumuza çok uygun değil mi bu slogan!

Peki ya şimdi ne olacak?

Vergiyle uğraşanlar bilirler. Mükelleflere yapılabilecek en büyük kötülük, af beklentisi yaratmaktır.

Ancak, bu beklenti çok büyük mahiyette yaratıldı. Şu anda, mükellefler resmen kendilerini aldatılmış hissediyor. Öyle büyük bir beklenti yaratıldı ki, ödeme gücü olan mükellefler bile geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarını ödememeye başlamışlardı.

Bu çerçevede bizce, mükellefte yaratılan af beklentisinden daha da tehlikelisi ise vergi idaresinde af beklentisi yaratmaktır. Af tasarısının dile geldiği günden beri, vergi daireleri eski dönem borcu olan mükelleflerin üzerine gitmeyi bırakmışlardı. Hatta vergi aslına bağlı olmayan cezaların nasıl olsa af ile kalkacağı beklentisiyle hareket etmeye başlamışlardı. Yani vergi idaresi birçok işlemini “nasıl olsa af çıkacak” beklentisi ile şekillendirmekteydi.

Asıl sorun şimdi başlıyor

Oysa seçim bitti, af gitti. Yani, asıl sorun şimdi başlıyor. Af beklentisi 1 Ekim tarihine kadar devam edecek mi, yoksa bu beklenti ortadan kalkıp, mükellefler ve vergi idaresi normal işleyişine dönecekler mi?

Tahminimce en kötüsü olacak! Artık af çıkmadan kimse rahatlayamaz. Bir kere bu beklenti yaratıldıktan sonra, işin içinden kolay kolay sıyrılmak mümkün değil. Bence şunlar olacak:

- Af çalışmaları devam edecek ve bu kamuoyuyla paylaşılacak.
- Hatta mükelleflere bu konuda daha fazla umut verilecek.
- Matrah artırımının gündemde olduğu duyurulacak.
- Affın Cumhuriyet tarihinin en büyük affı olacağı duyurulacak.

Nerden mi biliyoruz? Haziran 2015'deki genel seçimi hatırlatsam ne dersiniz!

----- **Stajyer öğrencilere ücret ödenir mi?**

En basit ifadeyle, “herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemine” staj denir. Staj döneminin başlamasıyla da birçok işyerinde üniversitelerden gelen stajyerler yoğun bir şekilde çalışmaya başladı. Ama görüyoruz ki, özellikle stajyerlere ücret ödenmesi konusunda kafalar biraz karışık. Farklı uygulamalar söz konusu.

Eskiden, çıraklık okulu ve meslek lisesi öğrencilerine staj süresince ücret ödenirken, 6111 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeyle 2011 yılından itibaren, meslek yüksekokulu, Teknik Eğitim Fakültesi vb. mesleki ve teknik eğitim okulları da bu kapsama alındı. 3308 sayılı kanun kapsamında olanlara göre ise; aday çırak, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilere ödenecek ücretin belirlenmesinde bir yöntem tanımlandı. Buna göre, ücret ve artışlar veli, vasi veya kişi reşit ise kendisiyle; öğrenciler için de okul müdürlüğü ile işyeri sahibi arasında Bakanlıkça belirlenen esaslara göre düzenlenecek sözleşme ile tespit edilir.

Ödenecek ücretin ise asgari tutarları var. 20 ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde, stajyerlere asgari ücretin net tutarının yüzde 30'undan, 20'den az personel çalıştıran işyerlerinde ise yüzde 15'inden aşağı ücret ödenemez. Aday çırak, çırak ve öğrencilere ödenecek ücretler ise her türlü vergiden müstesna.

3308 sayılı kanun kapsamında olmayan üniversite öğrencilerine ise ücret ödenme zorunluluğu olmayıp, ücret ödenmesi halinde ise bu ücretten vergi kesilmesi gerekir. Staj zorunluluğu olmayan, yüksekokul tarafından staj yaptırılmayan ve işverence bulunarak çalıştırılan üniversite öğrencileri için ise okulları tarafından sigorta primi yatırılmaz. Bu durumda üniversite öğrencisi çalıştığı işyerinde normal çalışanlar gibi ücret ve sigorta primleri işveren tarafından ödenir.

Değerli okurlarım, bu arada geçen haftaki köşe yazımda işsizlik parası ödenmesiyle ilgili prim gün sayılarında “1080 gün” olması gereken ifade sehven “1800 gün” olarak yer almış. Düzeltir, bilginize sunarım.

SORU-CEVAP

İSTEĞE BAĞLIDA YURTIÇİ İKAMET ŞART

Bir kişi yurt dışına çalışmaya gittiğinde, aynı zamanda Türkiye'de de isteğe

bağlı sigorta primi 6demek isterse buna yasal hakkı var mı? Varsa ne işlem yapması gerekir? **Faruk Kırmızı**

Türkiye de ikamet etmek isteğe bağlı sigortalılığın ilk koşuludur. Çünkü yurtdışında çalışan bir kişi. zaten yurt dışı borçlanması yoluyla hizmet kazanmaktadır.